

MARK TVEN IJODIDA BOLA RUHIYATIGA XOS XUSUSIYATLAR TIPOLOGIYASI

Azimova Dilnoza Axmedjonovna
Buxoro Davlat Universiteti magistranti

Annotatsiya: Amerikalik yozuvchi, haqiqiy ismi Samuel Langhorn Klemens, jahon adabiyotining yirik vakili. O'smirlik va yoshlik yillarida u umrini mardikorlik bilan o'tkazdi, turli kasb-hunar egallab, ro'zg'or tebratgan, keyin gazeta tahririyatlarida ishlagan. Uning ishi ko'plab janrlarni - realizm, romantizm, yumor, satira, falsafiy fantastika, publitsistika va boshqalarni qamrab oladi va bu janrlarning barchasida u doimo gumanist va demokrat pozitsiyasini egallaydi. Mark Tvenning merosi mehnat mulkiga aylanib, jahon madaniyati xazinasiga kirdi. Har bir milliy adabiyotdagi buyuk demokratik an'analarni o'tmish bilan bog'ladi, ilg'or adabiyotning ezgu kurashini jonli ip bilan tenglashtirib tinchlik, ozodlik va insoniyat baxtiga bog'ladi. Mark Tvenning ikkita sevimli qahramonning tasviri o'smirlik dilemmasini yoritib berishda cheklovlarni aks ettiruvchi nozik aks ettirilgan. Ushbu maqolada amerikalik yozuvchi Mark Tvenning ikkita juda mashhur asarida bolalik elementi va o'smirlik aks ettirilgan.

Kalit so'zlar: Janrlar, davr, sevishgan, insonparvarlik, o'smirlik, dinamizm

O'zining ellik yillik adabiy faoliyati davomida satirik va yumorist Mark Tven xalq hayotining chuqurligi, kengligi va dinamikligi jihatidan hayratlanarli manzarasiga qaramay AQSh hukmron sinfi unga qarshi kurashgan va azob-uqubatlarga duchor bo'lgan to'siqlarni adashishlar, Mark Tven hayoti davomida fuqarolik yozuvchi burchini jasorat bilan bajardi va vafotidan keyin chop etilgan asarlarida haqiqatni himoya qildi. Mark Tven yaratgan eng yaxshi narsalar o'z vatani xalqining keng ommasining umidlari, iztiroblari va noroziliklarini aks ettiradi. Bu rassom Tven va kurashayotgan xalq o'rtasidagi aloqa uning kuchli tomonlarini aniqladi.

Yozuvchining ijodi va uni tanqidiy realizmning eng ko'zga ko'ringan namoyandalaridan biriga aylantirdi. Realist Mark Tven neoromantikaga qarshi o'nlab yillar davom etgan murakkab adabiy burjua apologetik adabiyotining psevdorealitlariga qarshi kurash olib bordi. Uning realizm uchun kurashi estetika demokratik adabiyotni rivojlantirish uchun kurash bilan chambarchas bog'liq edi.

Mark Tven yorqin, o'ziga xos iste'dodga ega edi, u jozibali va haqiqat bilan yozgan. Asarlarining insonparvarligi unga ko'plab mamlakatlarda kitobxonlar muhabbati va hurmatini qozondi. Uning eng mashhur romanlari: "Tom Soyerning sarguzashtlari" (1876) va "Huckleberry Finn Sarguzashtlari" (1884), ular Tvenning Missouri shtatidagi bolalik davridagi tajribalariga asoslanadi. Mark Tven ishini o'z maqsadlariga bo'ysundirish uchun Amerika burjuaziyasi faol kurashdi.

Yozuvchining hayoti davomida va o'limidan so'ng, progressiv merosi uchun kurash yanada kuchaydi, va u hozir ham davom etmoqda, tobora ko'payib bormoqda. Mark Tvenning asarlari bola tushunchasi bilan juda bog'liq. Uning adabiyoti asosan Tom Soyer va Xaklberri Finn kabi "o'g'il bolalar kitoblari".

Bugungi kunda ommaviy axborot vositalari tomonidan tasvirlangan o'smirlik yoshi spirtli ichimliklar bilan bog'liq bo'lgan yoshlarni o'ziga jalb qiladi. Baxtsiz hodisalar, tez haydash, o'z joniga qasd qilish amerikaliklarning maktablarida tez-tez uchraydigan jiddiy muammolardir. Bularning barchasi elektron ommaviy axborot vositalarining gazeta sarlavhalari va filmlarida muntazam ravishda o'z aksini topadi.

Psixologiyaga oid adabiyotlarda ham o'smirlik odatda halokatli tarzda tasvirlangan. Asardagi bo'ron va sovuq hamda sellarda chidash va omon qolish kerak bo'lgan hayot bosqichi sifatida namoyon qilingan. O'smirning rivojlanishi real ma'noda o'ziga xoslikni izlash va o'zini tutish, shuningdek, paydo bo'lish, ovoz chiqarishning turli usullari bilan tajriba o'tkazishni o'z ichiga oladi.

Rivojlanayotgan o'smirlar bo'yicha foydalanish mumkin bo'lgan adabiyotlarda jismoniy, o'sha davrda bolaning kognitiv, hissiy ijtimoiy va xulq-atvori rivojlanishi aks ettirilgan. Ko'plab taniqli adabiy mualliflar universal xarakter va mavzularni yaratish uchun bu yoshni aniq belgilab berganlar. Dikkens bolaning ko'zlari bilan ko'rinishni taqdim etib, chuqur va uning o'quvchilari uchun bolalik tajribasi sezilarli darajada tushunishi uchun sodda tilda yaratdi va uning o'quvchilari uchun bolalik tajribasi sezildi.

Bolalik ingliz adabiyotining asosiy mavzularidan biri bo'lgan. Sarguzashtlar romani bilan Tom Soyer, Tven bolalik ruhiyatiga kirib, u yerda eng ta'sirli bo'lgan holatlarni namoyish qildi. Uning tasviri bolalik davrining mohiyatini saqlab qoldi va o'smirlarda katta taassurot qoldirdi. Unutilgan bolalik kunlarining eng chuqur his-tuyg'ulari va pulsatsiyalari bilan uyg'unlashgan kitobxonlarni uning jozibasi bolalik davridagi beg'uborlik kunlarini qayta ko'rib chiqishga undadi va o'smirlikni topdi.

Mark Tvenning mashhur "Huckleberry Finn Sarguzashtlari" romanidagi Xaklberri Finn obrazi dunyoda fantastik bola obrazini yaratishda muhim bosqich bo'ldi. Xaklberriining tanqidiy va istehzoli soddaligini tabiiy va noodatiy tarzda o'smir deb hisoblash mumkin va bu Mark Tvenning bolalar qiyofasining jahon fantastikasidagi muhim rolini oqlaydi.

Tven asarlari haqiqat va fantaziyaning badiiy aralashmasidir. Bu yosh o'smirlarni O'n to'qqizinchi asr o'rtalaridagi oddiy bolaning hayajonli sarguzashtlari kabi o'ziga jalb qiladi va hali ham jozibali va yoqimli, chunki ular deyarli barcha yoshlarning har qanday zamon yoki madaniyat asosiy instinktlariga murojaat qiladi. roman o'z hayotiga nazar tashlaydigan voyaga yetgan o'quvchilarni yoqimli xotiralar bilan o'ziga jalb qiladi. Tven o'sha davrning oddiy odamlari va kundalik hayot tajribasi dunyosini

tasvirlaydi. O'smirlarning tengdoshlari guruhlari bilan aloqasi tabiati asosan o'smirlik davrida o'zgaradi.

Mark Tven asarlaridagi Xak va Tom Soyerning hikoyalari yoshlar hayotini tasvirlaydi. Mark Tven o'z qahramonlarining fikrlash tarzini tasavvur qilish uchun o'quvchini o'zi bilan olib boradi. Uning hikoyalari inson ruhiyatining chuqur qatlamini aybdorlik, zo'ravonlik va dahshatli dunyoni, jozibador tashvishlarini ham taqdim etadi. Tom o'yin-kulgi uchun taqlid qiluvchi o'yinlar bilan shug'ullanadi. Uning xayoliy o'yini ko'pincha Robin Gud kabi adabiy manbalarga asoslanadi va ular bilan cheklanadi. Yanada barqaror tarbiya olgan va xola tomonidan tarbiyalangan Tomga antiteza sifatida rasmiy ta'lim olgan Tom o'zining ta'sirini namoyish etadi. Madaniyat va ta'limning elementi odamlar orasida juda mohirlik bilan tasvirlangan Huk va Tomning tabiiy o'rganishi tasniflangan ta'limga ega. Tven bolani pragmatizm ob'ektividagi tasavvur deb ta'kidlaydi.

Uning qahramonlarida realizm elementi berilgan Tom Soyer va Xek oddiy bolalar o'yinining ko'chirilgan tasavvurining kontrastini keltirish uchun muammoli bola bog'liq bo'lgan ko'proq ijodiy, funksional tasavvur bilan amalda ko'rsatilgan. Shunday qilib, Mark Tven bolalik bilan bog'liq qimmatroq tashvishlardan foydalanish uchun adabiyotda yangi narsa yaratdi.

Xulosa

Unda qahramonning kattalar shaxsi tasvirlangan voqealar va ishoralar, ijtimoiy majburiyatlar va umidlar bilan shartlangan begonalashuv Tom va Xak qahramonlarida aks ettirilgan. Bu bilan yozuvchi o'smirlarning katta bo'lishiga ishtiyoqi va o'smirlik davridagi do'stlik, sevgi, mehr –oqibat, ta'lim va dinga e'tibor qaratgan. Bu asarda olimlar o'rtasidagi ko'plab munozaralarga asos bo'lgan ijtimoiy-madaniy oqibatlar o'z o'rnini topadi. Ko'pchiligimiz xarakter sifatida ko'rgan Tom va Xakning xarakteristikasi orqali proektsiyalash biz bolalarimizning ichki hayoti va bizning yo'llarimiz bilan bog'lanishda davom etayotgan uzilishlar haqida ochib beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Margarita Georgieva, Childhood in English Literature. 2009
2. Twain. Mark the Adventures of Tom Sawyer Book byte Digital Edition. E book. 2015